

Katedra trestního práva

Posudek oponenta na rigorózní práci Mgr. Tomáše Pousky „Omezení osobní svobody v teorii a praxi“

Předložená rigorózní práce obsahuje 173 stran textu a je přehledně a logicky členěna do úvodu, pěti základních kapitol a závěru. Okruh tuzemské použité literatury a dalších tuzemských pramenů je mimořádně obsáhlý a určitě přiměřený zvolenému tématu. Vnější úprava práce je velmi pěkná. Po formální stránce rozhodně splňuje předložená práce všechny požadavky na ni kladené.

Autor si za téma své práce zvolil problematiku, která ve svém komplexním pojetí institutů, jejichž obsahem je omezení osobní svobody, nebývá častým tématem kvalifikačních prací, neboť se jedná o problematiku poměrně náročnou, vyžadující jak velmi dobré zvládnutí příslušných hmotněprávních institutů, tak současně i institutů procesních. Vzhledem k tomu, že zkoumané instituty představují intenzivní zásah do svobod garantovaných ústavními předpisy a mezinárodními dokumenty, se jedná o téma citlivé, a proto stále aktuální a otevřené dalším úvahám, jehož zpracování je nepochybně účelné a přínosné.

Metoda kritické analýzy a syntézy, resp. z části též metoda komparativní, které autor ve své práci použil, plně odpovídají zaměření práce a vytyčeným cílům.

Po úvodním nastínění cílů a zaměření práce se autor zcela správně nejprve věnuje základním lidským právům a svobodám, a to jednak v obecné rovině, a jednak se zvláštním zaměřením na svobodu osobní, přičemž vedle roviny národní úpravy analyzuje i rovinu jejich mezinárodněprávního zakotvení. Jejich charakteristika, jakož i vymezení jejich významu, jsou zcela správné a výstižné. Důvodná je kritika občasného opomíjení přímo aplikovatelných nadnárodních norem v praxi obecných soudů. Správně jsou řešeny případy kolizí národních a mezinárodních norem. Záslužně autor analyzuje složitý a sporný vztah zbavení a omezení osobní svobody. Přisvědčit třeba též úvahám autora o lidskoprávních limitech zásahů do osobní svobody člověka. Pečlivě jsou zpracovány podmínky zásahů do osobní svobody dle Úmluvy a dle listiny, jakož i jejich vzájemné srovnání.

Následující dvě kapitoly práce jsou věnovány procesním institutům zadržení, zatčení a vazby z hlediska limitace zásahů do osobní svobody. Provedený výklad, opírající se o odbornou literaturu a judikaturu, je velmi podrobný a mimořádně pečlivě zpracovaný. Kladem však je, že autor se zde koncentruje na některé sporné otázky z pohledu přípustné limitace osobní svobody (například: vztah zadržení a zajištění, okamžik omezení svobody, předání zadrženého soudci, procesní využitelnost protokolu o výsledku zadrženého podezřelého, podmínky a forma zadržení přistižené osoby, institut vazby vs. princip presumpce nevinny, konkretizace důvodů vazby a rozsah

přezkumné povinnosti soudu, důsledky odepření výpovědi, problematika možných „potencionálních svědků“ aj.), a vyslovuje k nim svůj vlastní názor, vesměs podložený konkrétními a smysluplnými důvody. I pro odborného čtenáře je zajímavá partie o elektronickém monitoringu obviněných. S autorem třeba souhlasit v tom, že nezřídka rozhodnutí soudů o vazbě (zejména o vzetí do vazby, o stížnosti proti usnesení o vzetí do vazby, o dalším trvání vazby, o žádosti o propuštění z vazby) vykazují znaky svévole, proti níž není účinné obrany. Inspirativní je komparace s úpravou slovenskou.

Poslední kapitola práce je věnována lidskoprávním aspektům a limitům trestu odnětí svobody. Autor zde charakterizuje pojem a účel trestu, zákonné podmínky a zásady ukládání trestu, věnuje se též odklonům a alternativním trestům. Přílehlavá je též kritika nedostatečného zdůvodnění uloženého trestu v rozsudcích s ohledem na zákonná hlediska, jakož i nejednotnost v rozhodování, nepřiměřenost trestu, průtahy v řízení a hypertrofie trestání, což autor dokládá konkrétními kauzami. S autorem třeba konečně souhlasit, pokud kritizuje zcela formalistické zohlednění nouzového stavu při právní kvalifikaci majetkových trestných činů.

V závěru své práce autor stručně a výstižně shrnuje svá stanoviska, ke kterým ve své práci při rozboru zkoumané problematiky dospěl.

Celkově lze předloženou práci hodnotit jako mimořádně zdařilou. Autor prokázal výbornou znalost zvolené problematiky, včetně jejího odrazu v odborné literatuře a v judikatuře, jakož i včetně praktických problémů v interpretaci a aplikaci. S judikaturou a s literárními prameny autor pracuje zcela funkčně, veškeré citace a odkazy jsou řádně vyznačeny. Zvláště kladně třeba hodnotit pečlivost a podrobnost zpracování, kritický přístup autora a zejména schopnost formulovat vlastní stanoviska ke sporným a problematickým institutům. Současně třeba kladně hodnotit velmi dobré vyjadřovací schopnosti autora a logickou strukturu práce. Drobnou výtku lze učinit snad jen v tom směru, že zjevně ve snaze po všestranné analýze jednotlivých institutů se autor místy poněkud odchyluje od merita své práce.

Předložená práce po formální i po obsahové stránce rozhodně splňuje požadavky kladené na rigorózní práci, a proto ji jednoznačně doporučuji k obhajobě.

Při obhajobě své práce by se autor mohl vyjádřit k otázce, jak Ústavní soud ČR i ESLP posuzují případy, kdy obviněný využije svého práva nevypovídat.

V Praze dne 19.9.2022

JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.
oponent